

Šifrējama un neatsifrējama

Pārņemta ar mākslu, **Hilda Vika** pret savu veselību izturējās pavirši. Bronhīts vai tuberkuloze, bet viņai bija jāglezno!

Mazās Hildas (istajā vārdā – Hildegardes) bezrūpīgā bērnība beidzās, kad viņai bija septiņi gadi. Nomira tēvs, un ģimenei, palikušai bez mantojuma, nācās pamest Rīgu un doties uz laukiem – netālu no Dobeles dzīvoja mātes vecāki un brālis. Kad māte apprecējās otrreiz, viņas abas atgriezās Rīgā, bet Hildas jaukā un miļā tēva vietu ieņēma uzdzīvotājs un dzērājs patēvs, bieži rupjš un brutāls. Hildas māte izšķīrās no vīra, un par viņas vienīgo dārgumu kļuva meita. Delu Ludvigu viņas bagātā ģimene bija ņēmusi savā aizgādībā.

Bankas ierēdne un māksliniece

No mātes puses Hildegarde bija mantojusi vācu asinis. Jau izglītojoties Vācu meiteņu skolā, viņai patīka zīmēt un gleznot. Skolā Hilda sāka arī dzejot – lai palīdzētu draudzenei, kas bija romantiski iemīļusies kādā puisi, bet pati jūtas dzejā nemācēja izteikt. Māksla un dzeja palīdzēja Hildai pārciest grūto, posta un trūkuma pilno Pirmā pasaules kara laiku.

Kalpojot radiem Polijā, viņa smagi saslima. Pēc atveseļošanās līdz pat 1918. gada aprīlim Hilda bija palīgmāsa kara slimnīcā, bet, atvaļināta no dienesta, viņa pabeidza grāmatvedības kursus un kļuva par ierēdni vispirms Tirdzniecības, tad Finanšu ministrijā, līdz atrada darbu Hipotēku bankā.

Iztikšana bija, bet jaunās sievietes gars alka mākslas. Vakaros pēc darba Hilda apmeklēja Romana Sutas studiju, vēlāk mācījās pie māksliniekiem Zauera un Skulmes. Viņa bija tā pārņemta ar glezniecību, ka nepievērsa uzmanību veselības problēmām, līdz 1928. gadā nāca katastrofa – smaga,

Hilda Vika kopā
dzīvesbiedru
Viktoru Eglīti
1940. gadā.

novēlota rakstēja operācija atņēma ciribas kļūt par mati. Pēcoperācijas periods bija grūts – trombozes dēļ viņa nedrīkstēja celties no gultas, bija atļauts kustināt tikai rokas. Hilda to arī darīja no visas sirds, nepārtraukti zīmēdama. Cita mērķa viņai dzīvē vairs nebija. No slimnīcā radītajiem darbiem tapa Hildas pirmā izstāde.

Dievišķi krāšņā mūza

1929. gada decembrī neatkarīgo mākslinieku vakarā Hildegarde jaunrī pavadija laiku ar rakstnieku un skolotāju Viktoru Eglīti. Jaunā, ziedošā skaistule ļoti iepatīās pusemūza atraitnim. Viņš neatlaidīgi

Marija, ar kuru tagadējā dzīvesbiedre tika bieži salīdzināta. Tikai pēc trim gadiem Hilda panāca, ka Marijas portretu iznes no zāles un noliek Vidvuda istabā. Tas notika pēc viņas smagās slimošanas un ārstēšanās pie mātes Dobeļē un sarīkotas gleznu izstādes, jo slimība nebija traucējusi Hildu darbā. Mātes aprūpē viņa varēja radoši strādāt, bet Eglīšu ģimene Hildu darīja nervozu un untumainu. Viktors sāka bažīties, vai sievai nav kāda nervu kaite.

Kā uzvilktis pulkstenis

1934. gadā Hilda pārcieta neurofibromas operāciju. Slimības laikā rakstīja stāstus. Īsā laikā Hilda bija izdevusi trīs grāmatas – gan dzejā, gan prozā, turklāt pa dienu strādājot bankā, brīvajā laikā gleznojot un piedaloties izstādēs! Slimības no viņas neatkāpās: aktīvs process plaušās, trīs reizes pēc kārtas gripa, laringīts... No tā visa Hildas sirds un nervi bija novājināti. Kad ārstu komisija viņu uz mēnesi atbrīvoja no darba, Hilda atkal devās uz Dobeļi pie mātes. Un tur atzinās vīram, ka viņiem nekad nebūs bērnu.

Drīz Hilda dabūja atļauju pensionēties slimības dēļ, arī Viktors Eglītis aizgāja pensijā un cerēja, ka dzīve kļūs mierīgāka.

1945. gada aprīlī ieslodzījumā Viktora dzīves ceļš aprāvās.

Hildas dzīve pēc kara nebija viegla. *Nepareizā* vīra dēļ viņai bija jācieš. Oficiāli Vīka vairs nebija ne māksliniece, ne rakstniece. Dzīvoja nabadzīgi, tērps pelēkās, novalkātās drānās, rupjas vilnas kapzeķes ievilkta ieplēstās galošās. Ziemu mita Rīgā, bet vasaras vadīja Dobeļē. Pēc mātes nāves 1950. gadā līdz pat vēlam rudenim uzmanīja ābolu ražu, lai Vidvudam ziemā būtu svaigi augļi. Padēls bija palicis viņas vienīgais tuvinieks dzimtenē (Anslavs bija devies trimdā).

Tervetes ielas namiņš bija mitrs pat vasarā. Hildas kaitēm pievienojās hronisks deformējošs poliartrīts, kura dēļ 1952. gadā viņai tika piešķirta otrā invaliditātes grupa un pensija.

Tomēr Rīgas dzīvoklī gleznas krājas no sienas līdz pat istabas vidum. Dzīvodama bailēs un nabadzībā, Hilda Vīka radīja savu gaišo un liksmo fantāzijas pasauli. Savu darbu izstādēs, kas gan nekad nenotika lielajās un slavenajās zālēs, Vīka klusi sēdēja kaktiņā un vēroja skatītājus.

Liktenis viņai bija lēmis divas skaistas vasaras Rendā pie jaunā ārsta un literāta Jāņa Liepiņa, kurš ārstēja ne tikai Vikas

Hildas Vīkas dosjē

- Latviešu māksliniece un rakstniece (5.11.1897.–14.02.1963.), padomju varas represētā rakstnieka Viktora Eglīša dzīvesbiedre.

- Gleznojuši portretus un pašportretus, romantiskas un dzejiskas latviskas dzīves ainas, pēc Otrā pasaules kara pievērsusies akvarelim.

- Vairāku dzejas un stāstu krājumu autore.

tuvojās Hildai, pārliecinādams par savām jūtām un pieprasīdams pilnīgu atdošanos.

Eglītis gan domāja, ka viss ir tikai pagaidām – kamēr dievišķi krāšņā Hilda atradis kādu brašu jaunekli, bet viņš pats – sirmu, inteligentu vēciņu, kura pārrakstīs viņa darbus un palīdzēs labot skolēnu burtnīcas. Viņiem ar Hildu taču nevajag kopīgu ikdienu, labāk būt lieliem māksla un neatkarīgiem dzīv... Taču Hilda bija tik maiga, sievišķīga, jutekliska, būt kopā ar viņu bija garīga un miesīga bauda. Gadu pēc iepazīšanās abi tika salaulāti pēc divturu rituāla.

Pēc kāzām Hilda pārvērtās, vairs neslēpa savu ātro dabu un spējas dusmas. Viktora deli – jaunekļi Anslavs un Vidvuds – pamāti pieņēma diezgan rezervēti, bet jaunā sieva jutās aizskarta, ka vīram pat daudz rūp viņa atvases. Dažreiz Hilda krita histērijā, dažādi apsaucāji vīru, bet viņam ar slāpju divēli nācās savu daļo sievu mierināt. Tad viņa raudāja, nožēloja un solīja nekad tā vairs nedarīt – līdz nākamai reizei.

Hildu skumdināja arī tas, ka Viktora dzīvē lielu vietu ieņēma viņa mirusī sieva

...Dieva dots talants ar bērnišķi naivā klātbutni, kas Hildas Vikas mākslu padara sirdsskaidru – tā mākslinieci raksturo Džemma Skulme.

Tomēr Hildas veselība neuzlabojās – atkal un atkal viņai radās jaunas fibromas. Naudas kļuva mazāk, pensijas abiem nebija tik lielas, kā cerēts. Tapēc bija patīkami, ka ārsts Stradiņš, pie kura viņi, zaudējuši uzticību iepriekšējam ķirurgam, griezās ar kārtējo Hildas fibromu, samaksu par operāciju nenēma, jo sāpēs bija vainojams svešķermeņa apaugums pēc iepriekšējās operācijas.

Taču ar visu slimošanu Hilda strādāja kā uzvilktis pulkstenis, bija skaista, efektīga blondīne, kas ģērbās vieglās un gaišās rokoko stila kleitās ar kruzuļiem un volāniem.

Pēckara nabadzība

Viktors Eglītis mīlēja sievu līdz savas dzīves traģiskajām beigām. Viņš būtu varējis izvairīties no mocekļa likteņa, ja nepalīdzētu Dobeļē sargāt Hildas gleznas. 1944. gada rudenī Eglīti apcietināja, un

slimības mākto ķermeņi, bet gādāja arī par garīgām baudām. Rendā viņas sarnu biedri bija Imants Ziedonis, Elza Šterste, Vilma Delle... Tur bija mīļi draugi un sirsniņi apbrīnotāji.

Pēdējos trīs dzīves gadus slimības un traumas Vikai uzbruka nepārtraukti, ilgu laiku nācās ārstēties slimnīcā. Vēl dažas dienas pirms nāves viņa cerēja, ka tiks laukā, saulītē, nares pavērot cilvēkus, bet...

Hildas Vikas darbi tika atstāti priekšzīmīgā kārtībā – manuskripti pārrakstīti un ilustrēti, vairāki simti gleznu un akvareļu sakārtoti. Bankā nostrādātie gadi bija ietekmējuši māksliniecisko raksturu. **I**

Maija Krekle

Raksta tapšanā izmantoti Mišiņa bibliotēkas Rokrakstu un reto grāmatu nodaļas un Rakstniecības, mūzikas un teātra muzeja materiāli, kā arī 1997. gada apgādā Preses nams izdots atmiņu krājums par Hildu Vīku.